

PORTRÄTTET: LASSE GUSTAFSSON

Av Lennart Thorin

Han är född i Stockholm den 9 februari 1958. Han började samla mineral redan i 10-årsåldern och han är i dag en av våra kunnigaste amatörgeologer med specialisering på pegmatitmineral.

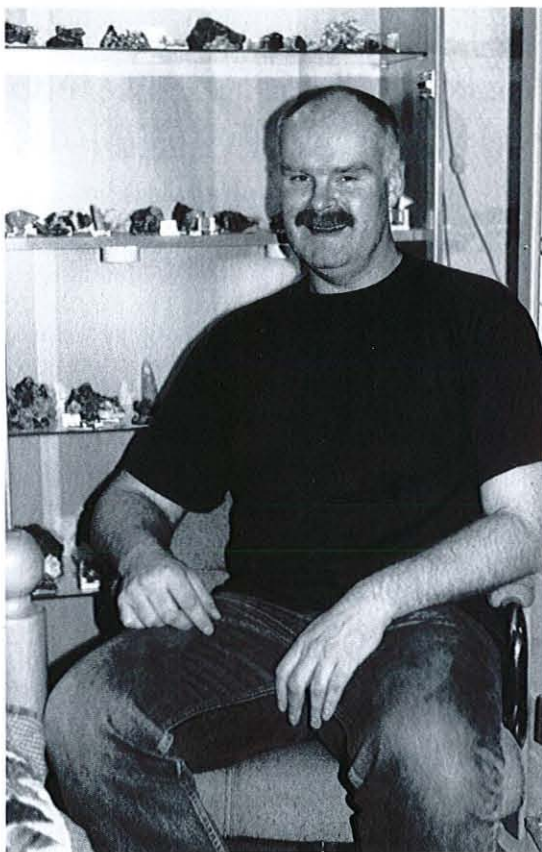
Här följer en presentation av en expert som förblivit en "doldis" för de flesta.

Lasses mineralintresse började när hans far, som i likhet med Lasse tjänstgjorde som polisman under sin aktiva tid, blev kommenderad till Öland under tre sommarmånader. Familjen fick då följa med och mamma Kerstin, som var ivrig fossilsamlare, tog Lasse med sig på sina promenader på ön. Som många andra barn blev Lasse intresserad av det "guld" (pyrit) som finns överallt på Öland. Han fortsatte att samla pyriter de närmaste fem somrarna när fadern ömsevis tjänstgjorde på Öland och Gotland.

När Lasse blivit 15 år såg hans mamma till att han fick delta i en kurs i mineralletning i Bergslagen. Kursledare var Ingemar Johansson. Vid den här kursen besökte man olika fyndställen i Bergslagen. Lasse minns speciellt Palamgruvan där det gjordes fynd av vackra magnetitkristaller. Nu vaknade intresset på allvar och lyckan blev fullkomlig när han i Kopparberg lyckades komma över Tegengrens klassiska verk "SVERIGES ÄDLARE MALMER OCH BERGVERK".

Tillsammans med mamma Kerstin gick han härefter några kurser i mineralkännedom med Jan Olov Nyström som kursledare. Någon av deltagarna i en av de här kurserna var medlem i Södertörns Amatörgeologiska Sällskap

Och tipsade Lasse om denna förening. SAGS

var då ganska nystartad och hade sina träffar i föreningsgården i Västerhaninge. Lasse anmälde sig omedelbart som medlem och kan således skryta med att vara en av de äldsta medlemmarna i denna förnäma förening. På nytt var det föräldrarna som fick ställa upp och skjutsa Lasse till kvällsträffarna i Västerhaninge. Via föreningen och genom flitigt studium av Tegengrens bok fick han kännedom om mängder av gruvor. Följden blev att föräldrarna på sina semestrar fick ta omvägen förbi alla tänkbara fyndplatser.

En av de första platser han ensam besökte var en liten pegmatitgång vid Flatenbadet. Fyndplatsen låg ganska nära bostaden i Skarpnäck så det var enkelt att med cykel ta sig ut till Flaten. Här gjorde han fynd av centimeterstora fältspatkristaller samt apatit och magnetkis. Flera av sina sommarlov tillbringade Lasse i Småland där han bodde

hos en släkting bara någon mil från gruvorna i Sunnerskog. I Sunnerskog tillbringade han många dagar med att systematiskt söka igenom varphögarna. Utbytet blev också gott med fina fynd av bornit, kopparglans, malakit, silver och gedigen koppar.

Efterhand har han lagt ner mer och mer intresse på pegmatitmineral och han har därför besökt ett stort antal gruvor, stembrott och vägsärningar i Stockholms län. Framförallt har han lagt ner mängder av arbete på att studera pegmatitförekomsterna i Stockholms södra skärgård. Kartläggningen började på allvar omkring 1980.

I första hand var intresset inriktat på att leta efter olika fosfater. Ett särskilt minne finns förknippat med fyndet av Sarkopsid och grafontit på Nåttarö. Saken var den, att han blev inkallad att göra en repmånad som kulspruteskytt. Härvid var en övning förlagd till Nåttarö där man övade landstigning. Lasse råkade vid landstigningen hamna mitt i ett sprängstensupplag och istället för ammunition i patronbältet kom han hem till förläggningen med bältet fyllt av sten. Typiskt för en entusiast som Lasse.

Vid sina expeditioner i skärgården har Lasse gjort mängder av mineralfynd varav många av sällsynt slag. Som exempel kan nämnas att det första rapporterade fyndet i Sverige av **Milarit** och **Hinganit** gjorde Lasse i Stora Vika. I Stora Vika gjorde han följande tillsammans med Jörgen Langhof och Erik Jonsson fynd av **Bertrandit**, **Euklas** och **Fenakit**, mineral som tidigare varit okända från denna förekomst. På Utö har han tillbringat de sista åren med en minutiös genomgång av denna fyndplats. Här har han varit den förste att göra fynd av **Chiavennit**, **Trifylit**, **Bertrandit**, **Helvit**, **Bavenit**, **Manganit**, **Manganaxenit**, **Rodokrosit**, **Pyrosmalit** och **Tennantit**. En minst sagt imponerande fyndkatalog och desto märkligare med tanke på att Utö varit ett Eldorado för fackgeologer under många

årtionden.

Lika imponerande är hans fynd på Norrö. Här har han varit den förste att finna **Herderit**, **Jahnsit**, **Laueit**, **Strunzit**, **Hurlbutit**, **Rockbridgeit**, **Phosphofyllit** **Väryrynenit** och **Eosforit**. Vid identifieringen har han haft god hjälp av Per Nysten som gjort nödvändiga röntgen- och microsondundersökningar.

Själv minns jag när Lasse för många år sedan kom till en av SAGS träffar i Västerhaninge och visade upp vackra kristaller av apofyllit och prehnit från Bredsjönäs. Bakgrunden till dessa fynd var den, att Lasses föräldrar har en

sommarstuga vid Marvikensjöarna nära Skottvång. Givetvis skaffade sig Lasse en orienteringskarta och gick sedan systematiskt igenom gruvorna i trakten. När han kom till Bredsjönäs fann han att varphögarna var orörda och han var således den förste som kom underfund med vad som dolde sig här. För inte så länge sedan fann han

för övrigt i en gammal stuff från Bredsjönäs ett oväntat fynd av datolit.

Tillfrågad vilket fynd han värderar högst har han svårt att svara på detta. Däremot kan han berätta att det mest sällsynta mineral han funnit är Welinit från Långban. Totalt omfattar hans samling i dagsläget omkring 3000 registrerade fynd av sammanlagt cirka 400 olika mineral. Bakom denna imponerande samling ligger besök vid de flesta gruvor och stembrott i Stockholms län jämte besök vid åtskilliga andra fyndigheter runt om i landet. Som mest har han utsträckt sina mineralletar-expeditioner till Finland, Norge och Kolahalvön.

Att han nått sådana framgångar som amatörgéolog vill han i första hand tacka sina föräldrar för. Utan deras engagemang och stöttning under barna- och ungdomsåren hade

han troligen aldrig kommet så langt inom amatörgeologin. Frågan är förstas om man ska kalla Lasse för amatör. I varje fall torde han vara en av landets proffsigaste amatörgeologer. Att han dessutom är en rejäl, pålitlig och god kamrat kan alla vi intyga som känner honom. Jag tror jag har alla geologer, både bland proffs och amatörer med mig ,när jag riktar ett varmt tack till Lasse för alla hans förnämliga insatser inom mineralogin.

Vi önskar honom även lycka till i fortsättningen.

Artiklar av Lasse Gustafsson

Stuffen nr 34 Om Wolfeit från

Norrö

35 Fyndortsförteckning över gruvor och stenbrott i

Stockholms län.

Förteckningen omfattar 121 förekomster

« 36 Förteckning över analcim och laumontitförekomster i Uppland

« 37 Förteckning över muskovitpegmatiter i Stockholms södra skärgård

« 39 Om nya fosfater på Norrö, bl a Herderit, Jahnsit, Laueit, Phosphophyllit, Rockbridgeit, och strunsite

« 42 Om fynd av hurlbutit och väryrenit på Norrö

« 5 Om amblygonit från Norrö Berg och Mineral nr 3 Om euklas, bertrandit, fenakit och clinozoisit på Stora Vika

« 4 Om fynd av milarit på Stora Vika

« 10 Om scorodit i Stora Vika

« 5 Om pyrosomalit från Utö

« 11 Om chiavennit, Milarit, Helvit, Bavenit, Wickmanit,

Stokesit, Friedelit och manganit från Utö

« 22 Om Tennantit, djurleit, datolit, rodokrosit, manganaxinit, datolit, babingtonit och stilpnomelan från Utö

« .26 Jakob Edberghs gruva Nysten P, Gustafsson L (1993) Beryllium phosphates from the proterozoic granitic pegmatites at Norrö, southern Stockholm archipelago, Sweden. GFF 115:159-164

Smeds S-A, Uher P, Cemy P, Wise MA, Gustafsson L, Penner P (1998) Graftonite-beusite in SØen: primary phases, products of exsolution, and distribution in zoned populations of granitic pegmatites. Canadian Mineralogist 36:377-394

NORSK STEINSENTER

STRANDGATEN, 4950 RISOR. TLF. 37 15 00 96 FAX. 37 15 20 22

SMYKKEFATNINGER EKTE
OG UEKTE
CABOCHONER OG TROMLET
STEIN I MANGE TYPER OG
STØRRELSER
FERDIGE SMYKKER
GAVEARTIKLER
KLEBERSTEINSARTIKLER
ETC. ETC.
ENGROS

VI SENDER
OVER HELE LANDET

STEINSLIPERUTSTYR
GEOLOGIVERKTOY
UV-LAMPER
FOLDEESKER
VERKTOY
RASTEIN
BOKER
TROMLEMASKINER
ETC. ETC.
DETALJ

ASAK ART

SØNDRE ASAK, 1923 SØRUM. TLF. 63820492.

VELKOMMEN TIL «STEINHUSET»

Til deg som er «steingal.» Du er velkommen til et fantastisk «Steinhus», en av Norges største steinbutikker. Vi har et meget stort utvalg i mineraler, healingsteiner og smykker av egen design. Vi har også trommelstein, krystaller, spisser og gaveartikler.

Vi har Norges største utvalg i slepne edelstener. Kom og besøk oss !
Messepriser har vi hele året.

Vi holder til 25 km fra Oslo nord bygrense. Ring for nærmere info.

Åpningstider: Torsdag og fredag 11-18. Lørdag 11-16.